

Børn í Svínøi

Jógvan Edmund á Geilini,
bygdaráðsformaður í Svínøi:

Betri ferðasamband fyrsta treytin

Eystastu bygdirnar í Føroyum, Fugloy og Svínøi hava vánaligasta ferðasambandið í landinum, men skal fólkið í oynni stöðast, er altavgerandi, at tað verður betri og at siglt verður hvønn dag í viku, sigur bygdaráðsformaðurin í Svínøi

TURID KJØLBRO

– Fyrsta treytin fyri at gera tað liviligari á smáplássum er at veita fígurinum á staðnum eitt nógv betri ferðasamband. Tað má vera so frægt, at siglt verður út til okkara hvønn dag í viku, og tær ferðir um dagin tær ferðir um vikuna um veturin. Og ein munandi bata um summaríð, sigur Jógvan Edmund á Geilini, bygdaráðsformaður í Svínøi, sum hevur tað vánaligasta ferðasambandið í landinum.

Hóast tað stendur í samgonguskjalinum, at Landsstýrið hevur skyldu til at tryggja hóskandi ferða- og flutningssamband millum tey ymsu plássini í Føroyum, stendur einki um, at eystastu bygdirnar í landinum fáa eina nýggja ferju í staðin fyri Másan, sum tíðin nú er farin frá. Herfyri vóru pengar annars játtaðir á eykafígjarlógini um at kanna møguleikarnar á hesi farleið. Áttalanin at leingja Másan varð slept, tí Skipaefirlitið sýtti fyri hesum.

– Vit vóna sjálvandi, at vit fáa eitt nýtt skip, men tað er einki nevnt beinleiðis í samgonguskjalinum. Fólkasambandið er onga staðni so ringt sum hjá fugloyingum og svínøyingum, alla aðra staðni sleppur man aftur og fram sama dag. Fyltan kann heldur ikki flúgva tær ferðir um dagin. Vit hava havt hampilgar vónir til nýggju ferðasambandsins, sum kemur, men tað byrjar at fjara burtur nú. Tað er alt ov vánaligt, at ikki verður siglt hvønn dag í viku, tí tað er drepanið fyri

fólkið í oynni. Trupulleikin er, at tá ið tað er ikki siglandi til Fugloyar, verður ikki siglt til Svínøiar. Hvi skal fólkið í Svínøi bindast niður á henda hátt? Eg kann ikki ímynda mær, at fugloyingar fáa ilt av, at tað bara verður siglt út til Svínøiar.

– Skal fólkið kunna búgva í oynni, mugu tey trívast, og tá er ferðasambandið altavgerandi. Sum er verður ikki siglt mikudag um veturin og man sleppur ongan dag aftur og fram. Fugloyingar eru upp aftur í verri støðu enn vit, tíverri, sigur Jógvan Edmund á Geilini.

Útlíkna

Víðvíkjandi uppskotinum um útjavningarskattin til útjaðaraðskini soleiðis at meir kostnaðurin av flutningi av fastbúgvandi, farmi og olju verður útlíknður, heldur Jógvan Edmund á Geilini, at frægasta loysnin hevði verið, at fólkið í útjaðarunum ferðast fyri hálvan prís.

– Tað hevði verið javnari, um útoyggjafólk kundu ferðast fyri helvtarprísuttan mun til, hvagar tey skulu, sigur Jógvan Edmund á Geilini.

Í hvønn mun jarðarlógávan kann endurskøðast, soleiðis at hon gagnar særri plássunum, sigur Jógvan Edmund.

– Tað er ikki ein gongd leið at avmarka møguleikarnar hjá útoyggjafólki fyri landbúnaði, tí tað er tann øvugt gongdin um tað verður lagt upp til, at smáplássini ikki skulu framleiða mjólk. Møguleikarnir í landbúnaðinum avmarka seg av sær sjálvum. Sum er

loysir tað seg at framleiða mjólk. Tí nyttar tað ikki at virka fyri, at smáplássini skulu framleiða tað eingin annar skoytir um. Verða møguleikarnir skerdir í jarðarlógávanum, verða umstøðurnar upp aftur verri at búgva á smáplássum. Eg dugi ikki at siggja nakran trupulleika í, at vit framleiða mjólk í Svínøi um ferðasambandið verður í lagi.

– Nógv verður tosað um, at brúkin skulu hava eina ávísa stöð, men tað hevur einki við stöðina á brúkinum at gera. Tað velst um, hvussu tilfeingið verður gagnnýtt, tá ið talan er um landsjórðina. Tað hevur einki við markatal at gera, sigur Jógvan Edmund á Geilini.

Sjálvbjargin

Av øðrum tilfeingi heldur Jógvan Edmund, at tað átti at loyst seg at miða ímóti, at vit verða sjálvbjargin í eplum. Innflutningurin av eplum er ógvuliga stórur. Í Svínøi er ein smoltstøð, har eini 5–7 fólk arbeiða og tað er einasta vinnan í oynni. Fólkatálið í oynni stendur í stað. Í skúlanum í bygðini ganga 8 børn, og tann elsti flokkurin er 8. flokkur.

– Skal betri trivnaður vera á smáplássum, má okkurt munagott gerast. Eru flutningsmøguleikarnir ikki hampilgir, flyta fólk. Fyri tað um vit búgva á eini útoyggj nýtast vit ikki at vera aftast í øllum, vit eru við í kunningarstøki á jøvnum fœti við onnur.

– Politikararnir mugu gera tað meira liviligt á smáplássunum

sigur bygdaráðsformaðurin í Hesti, Eyðfinn Lenvig. Eitt uppskot kundu verði at lækkað landsskattin í útoyggjunum og harvið gjørt tað biligari og meira lokkandi fyri oyggjafólki at verða verandi, eitt nú í Hesti

SVENUR TRÓNDARSON

Tað er trupult, at fáa tað unga fólki at stöðast á smáplássunum og Hestur er einki undantak í so máta.

Í 70-árunum, tá núverandi bygdaráðsformaðurin gekk í skúla har úti, gingu 14 næmingar í skúlanum og fólkatálið í kommununi var umleið 70.

Av teimum 14, sum tá gingu í skúla, búgva bert 3 av teimum í oynni í dag.

Fólkatálið minkaði ógvusliga nógv í áttati-árunum og í dag eru bert 48 fólk eftir og tað eru bara 7 næmingar í skúlanum.

Tá tey eru liðug við sjenda flokk fara tey yvir um fjórðin til Havnar at ganga í skúla og tað eru bert tær allarfægstu, sum koma aftur.

Arbeiðið er ikki nógv av í oynni. Nakrir mans liva av útróðri, onkur tekst við landbúnað og einir tveir mans arbeiða við aliringunum hjá Fiskaalng, sigur Eyðfinn Lenvig.

Lækka skattin í smáu kommununum

Í samgonguskjalinum stendur, at besta grundarlagið undir samfelagnum er virksemi og trivnaður á øllum plássum í landinum og at samgongan er samd um at fremja verulig tiltøk, so at útoyggjunum og smáplássunum skal verða liv lagað.

Hvat kann til dømis gerast fyri at fáa fólk at flyta aftur til útjaðarinn?

– Fyri tað fyrsta, so mugu politikararnir gera livikorini betri.

– Flakavirkni, sum var í bygðini lat aftur fyri

nøkrum árum síðani, tí tað bar seg ikki fíggarliga og vit kunnu undir verandi umstøðum ikki rokna við, at tað letur upp aftur. Tað er alt ov stór umsiting av einum so lítlum virki, og tað hevur ikki møguleika at bera seg fíggarliga.

Hevði tað so ikki verið møguligt at veitt studning til eitt slíkt virkið?

– Tað haldi eg ikki. Prinsipielt eri eg ímóti studningi tí eg haldi at tey skulu kunna standa á egnum beinum, sigur Eyðfinn Lenvig.

Eyðfinn heldur at politikararnir skulu geva smáplássunum ein fíggarligan fyrirum, fyri at fáa fólk at stöðast har, og eisini at fáa tey at flyta aftur til smáu plássini.

– Eitt hugskot er at lækkað landsskattin. Á tann hátt verðveitir kommunan sínar innøkur, men borgararnir fáa ein lítlan fíggarligan fyrirum av at búgva í útjaðaranum.

Tróndur siglur út í Hest

Annars eru umstøðurnar hjá Hestfólki batnaðar eitt sindur í seinastuni.

Tá ferjulegan á Gomlurætt varð gjørd, fingur Hestmenn í sama viðfangi ein nýggjan bátahyl. Hann var tiltongdur, tí alingumstøðurnar í oynni vóru ikki nógv góðar frammanundan.

Og fyri stuttum verð avgjørt, at Tróndur í framtíðini skal leggja inn í Hesti á veg úr Skopun á morgni og á veg til Skopunar á kvøldi.

Og bygdaráðsformaðurin letur væl at hesi nýggju skipanini.

– Tað eru í løtuni fimm fólk, sum arbeiða í Havn og búgva í Hesti. Tey kunnu í framtíðini brúka rutuna.

– Men tað gagnar eisini teimum, sum í framtíðini

skulu av oynni at ganga í Skúla.

– Sum er fara tey í skúla í Havn tá tey eru liðug við sjeinda flokk, og haðani fara tey ofta í framhaldandi skúla.

Flugmøguleikar

Men Eyðfinn Lenvig er eisini greiður yvir at júst henda skipan, við Tróndi, kann gera sít til at eitt nú Hestur gerst ein sovibygð til eitt nú Havnina og tað má ikki henda.

Ein møguleiki, sum Eyðfinn Lenvig sær, er, at tað almenna veitir lagaliga fígging til virkir á smáu plássunum.

– Onkrir almennir lángrunnar eru sum er, og tí hevði tað kanska verið ein gongd leið, men tað krevur sjálvandi, at virkini annars hava útlit til at klára seg fíggarliga.

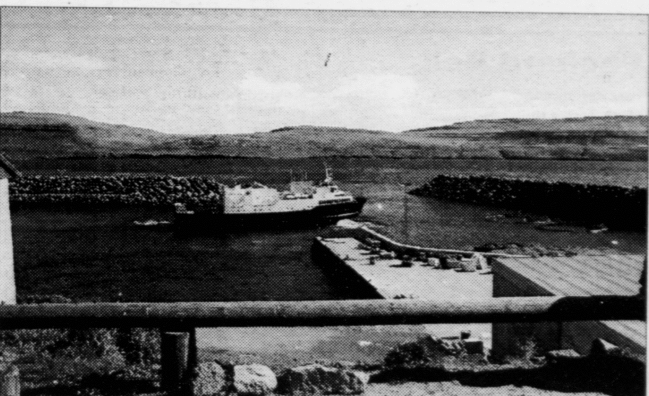
– Og so krevur tað eisini at teir røttu persónarnir eru á staðnum. Onkur, sum veruliga brennir fyri sakini, sum trýr uppá tað og sum er áhugaður at leggja orku í tað.

Flutningsstuðulin

Aðrenn tingið varð sent til hús varð samtykt at gera eina lóg um flutningsstuðul til útoyggjarnar, men uppskotið fall burtur tá valið var útskrivað.

Hevði hetta verið ein hjálpið hjá hestbúgvum?

– Í hesum uppskotið var serliga hugsa um flutning av olju, men har eru vit í tí hepnu støðu, at oljufelagið sendir ein bil út í oynna og tiskil fáa oljuna fyri sama prís, sum tey á »fastlandinum«, men tankin er góður og í tráð við tað sum eg nevndi um at gera liviumstøðurnar betri

Tróndur fer nú at leggja inn í Hesti á veg úr Skopun á morgni og til Skopunar á kvøldi. Tað er so avgjørt ein fyrirumur, tí nú kunnu fólk búgva í Hesti og arbeiða í Havn, sigur Eyðfinn Lenvig, bygdaráðsformaður